

Groepsbezoeken 'Kijkwijzer'

Kijkwijzer onderwijsinhouden, didactische werkvormen en stamgroepmanagement

De stamgroepleider:

- o bevordert dat kinderen de onderwijsinhouden als zinvol en betekenisvol ervaren.
- o daagt kinderen uit zichzelf doelen te stellen en daar gericht aan te werken.
- o bevordert dat alle kinderen in eigen tempo en via een voor hen passende leerroute aan de beheersing van voor hen geldende doelen werken.
- o bevordert dat kinderen hun tijd zo goed mogelijk besteden aan leer- en ontwikkelingsactiviteiten (effectieve leertijd).
- o bespreekt het werk en het spel met kinderen.
- o bevordert dat kinderen reflecteren op hun eigen gedrag en hun leerprocessen.

Kijkwijzer instructievaardigheden

- o De pedagogische situatie is goed voorbereid door de stamgroepleider en hij-zij volgt deze lesplanning.
- o De stamgroepleider maakt de doelen duidelijk; hij-zij verwoordt zijn (hoge) verwachtingen.
- o De uitleg is duidelijk en afgestemd op de interesses van de kinderen.
- o De stamgroepleider houdt rekening met voorgaande leservaringen; hij/zij sluit aan bij de voorkennis van kinderen en activeert deze.
- o Het tempo van de instructie is afgestemd op de kinderen.
- o De inhoud van de instructie is afgestemd op het niveau van de kinderen.
- o De stamgroepleider houdt de kinderen actief bij de les.
- o De instructie duurt niet te lang.
- o De stamgroepleider stelt duidelijke kwaliteitseisen aan het werk.
- o Hij/zij geeft precies aan wat de kinderen moeten doen en waarom.
- o De stamgroepleider controleert of de nieuwe lesstof begrepen is.
- o Tijdens de instructie is er veel interactie met kinderen.
- o De kinderen weten wat ze moeten doen als ze klaar zijn met de opdracht.

Kijkwijzer afstemming van de opdrachten op de doelen en de onderwijsbehoeften van kinderen

- o De opdrachten voor de kinderen zijn duidelijk en afgestemd op het te bereiken doel.
- o De opdrachten zijn afgestemd op wat ze kunnen en op hun interesses en sterke kanten.

- o De opdrachten zijn een vervolg op wat de stamgroepleider heeft uitgelegd.
- o De zelfstandig uit te voeren opdrachten zijn goed georganiseerd.
- o De les wordt nauwelijks onderbroken.
- o De overgangen tussen lesactiviteiten verlopen gestructureerd en vlot.

Kijkwijzer individuele verwerking en lesverloop

De stamgroepleider:

- o loopt tijdens de verwerking door de groep.
- o houdt het contact met individuele kinderen zo kort mogelijk.
- o praat zacht tegen kinderen, zodat de andere kinderen er niet door worden afgeleid.
- o geeft regelmatig een samenvatting of laat deze geven door een kind.
- o laat kinderen op elkaar reageren.
- o heeft een actieve luisterhouding, is positief en betrokken.

Kijkwijzer interactie met kinderen en omgang met ongewenst gedrag

- o Er heerst een rustige en plezierige werksfeer in de stamgroep.
- o De kinderen zijn met hun taak bezig; ze werken geconcentreerd aan de activiteiten.
- o De kinderen zijn productief; er wordt veel lesstof verwerkt.
- o De groepen storen elkaar niet.
- o De stamgroepleider interacteert met elke groep om het leerproces te stimuleren.
- o De stamgroepleider overziet regelmatig de klas, hij/ze heeft regelmatig oogcontact met kinderen.
- o Ze hanteert de gedragsregels consistent en ze is daarin voorspelbaar.

Bijlage 2 'Breinsleutels'

Breinsleutel	Wat doe je en waarom?
Leerdoelen	<p>Wat: Het stellen en expliciet benoemen van een lesdoel en een leerdoel: wat gaan kinderen leren en in welke context? Waarom?</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maak duidelijk welke kennis, vaardigheden en leerstrategieën nodig zijn voor een les. - Maak duidelijk wat belangrijk en niet belangrijk is in de les. - Door context aan te geven plaats je het leerdoel in een groter geheel.
Voorkennis	<p>Wat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ophalen van de juiste bestaande kennis uit het lange-termijn-geheugen. <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helpt om nieuwe kennis beter te begrijpen. - Helpt om nieuw kennis efficiënt en effectief op te slaan. - Zorgt ervoor dat de voorkennis zelf ook weer beter wordt opgeslagen, door herhaling en diepere verwerking -
Herhalen	<p>Wat: Het inslijpen van bestaande kennis door deze kennis in te oefenen.</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Use it or lose it: versterkt bestaande kennisclusters en maakt het ophalen van kennis zo efficiënt mogelijk. - Ondersteunt het automatiseren van kennis, strategieën en vaardigheden. - Ontlast het werkgeheugen: geautomatiseerde kennis neemt weinig tot geen ruimte in het werkgeheugen in beslag.
Voorbeelden	<p>Wat: Als leerkracht model staan.</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorkomt het opslaan en vervolgens inslijpen van verkeerde kennis of een inefficiënte aanpak.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ontlast het werkgeheugen: leerling hoeft niet zelf de juiste voorbeelden te vormen of activeren. Hierdoor is ruimte over voor andere informatie.
Markeren	<p>Wat: “Vlaggetjes planten”: tijdens het leerproces belangrijke leerstappen aangeven, waardoor je terugverwijst naar het leerdoel en het lesoverzicht.</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geef duidelijkheid over wat al bereikt is en wat nog aan bod gaat komen (leerdoel). - Vereenvoudigt het vasthouden van het leerdoel en het lesoverzicht in het werkgeheugen - Helpt om kennis meer gestructureerd op te slaan.
Clusteren	<p>Wat: Bij elkaar horende kennis groeperen tot betekenisvolle gehelen.</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Optimaliseert opslag en terughalen van kennis. - Voorkomt dat verschillende soorten kennis door elkaar lopen en dus minder efficiënt in het lange-termijn-geheugen worden opgeslagen. - Creëert ruimte in het werkgeheugen.
Opdelen	<p>Wat: Informatie in behapbare “brokken” aanbieden.</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorkomt dat het werkgeheugen wordt overspoeld door informatie, - Maakt het makkelijker om sneller en waar mogelijk meer successen te behalen (motivatie). - Zorgt voor overzicht van stappen die nodig zijn om een taak tot een goed einde te brengen.
Visualiseren	<p>Wat: Het zichtbaar maken van leerstof, instructie, strategieën en afspraken.</p>

	<p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorkomt dat het werkgeheugen overbelast raakt. - Biedt de gelegenheid om informatie opnieuw te bekijken als dat nodig is, - Geeft een geheugensteuntje.
Schakelen	<p>Wat: Verandermomenten tussen leerstof, lessituaties, lessen en dergelijke helder aangeven:</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorgt voor een efficiënte organisatie van kennis in het lange-termijn-geheugen, door kennis van het ene onderdeel af te sluiten en te onderscheiden van de kennis van het volgende onderdeel. - Ondersteunt de flexibiliteit om met les- of leerveranderingen om te gaan.
Feedback	<p>Wat: De uitkomst van (leer)gedrag of prestaties terugkoppelen aan de leerling.</p> <p>Waarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maakt duidelijk aan de kinderen of ze op de goede weg zijn richting het leerdoel. Positieve feedback betekent vasthouden van kennis of voortzetten van gedrag. Negatieve feedback betekent aanpassen.

Literatuur:

Swaab, Dick (2010). *Wij zijn ons brein*. Atlas-Contact

Foer, Josuhua (2011). *Het geheugenpaleis*. Bezige Bij

Mens, Marals, Boonstra, Marije en Tjallema, Marieke (2014). *Breinsleutels*.

CED groep Rotterdam

Marzano, Robert J. (2003) *Wat werkt op school – Research in actie*. Drukkerij Meulenburg, Middelburg